

## Politik Bilim

### “Yeni Bir Manifesto” (2)

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; [hagoker@ttmail.com](mailto:hagoker@ttmail.com)

‘STEPS Centre’ın hazırladığı “Yenilikçilik, Sürdürülebilirlik, Kalkınma” konulu ‘Manifesto’ nun özü konusunda fikir verebilmek için geçen hafta aktardığım bölümde yer alan şu cümlelerin dikkatinizi çektiğini sanıyorum:

*“Bizim görüşümüzün merkezinde, kabûllenilen tek yönlü bir yarışta kim önde, kim arkada, bunu gösteren ve basitçe, değişim ölçek ve hızıyla tanımlanan ilerleme anlayışından kopuş vardır. Bu tür bir ilerleme anlayışı yerine dikkatler, bilimsel, teknolojik ve bununla ilintili kurumsal değişimin başka pek çok seçeneği üzerine odaklanmalıdır. Kısacası yeni bir politika ve yenilikçilik anlayışına gereksinmemiz var. Bu, bilim ve teknoloji yanlısı ya da karşıtı olmak değil; gerçek seçeneklerle uğraşmak meselesidir: Hangi bilim? Hangi teknoloji? Kimin yenilikçiliği? Ve ne tür değişim? Diğer bir deyişle, yenilikçiliğin, daha fazla toplumsal adalet sağlayacak, daha farklı, çok daha âdil dağılmış biçimlerine gereksinmemiz var...”*

Bu cümlelerin benim için ayrı bir anlamı var; çünkü ben de, Manifesto’yu hazırlayan araştırmacıların ‘görüş olarak koştuklarını’ söyledikleri o ‘ilerleme anlayışını’ simgeleyen uluslararası yarış sıkça dile getirip, kendi ülkemizin bu yarıştaki konumuna dikkatleri çekmeye çalışıyorum. Bunun son örneği, “Niçin Eleştiriyorum? (4)” başlıklı yazımdı (CBT, 13 Ağustos).

Yaşadığımız kriz sürecinde çokça örneğini gördüğümüz, mevcut dünya sistemini sorgulayan eleştirel yaklaşımları önemsemişimi baştan söylemeliyim. Hele de bu eleştiri modern sanayi kapitalizminin beşiği olan ülkenin bir bilim kuruluşundan yükselmişse...

Manifesto’da sözü edilen bilim, teknoloji ve özellikle de yenilikçilikteki yarışta, ülkelerin, ‘*kim önde*’ ‘*kim arkada*’, bunu ilerleme kıstası olarak alıp, bilim, teknoloji ve yenilikçilikteki stratejilerini de buna göre belirliyor olmaları meselesine gelince... Söz konusu yarışın ana nedeni, bunun arka plânında sürüp giden dünya pazarlarındaki **rekabet üstünlüğü yarışı** değil midir? Rekabet üstünlüğü yarışındaysa ana motifin toplumsal fayda yaratmaktan çok, elde edilen ekonomik faydayı büyütme -giderek daha çok kâr etmek- olduğunu, kuşkusuz hepimiz biliyoruz. Bilim, teknoloji ve yenilikçilikteki yetkinliklerine dayanarak rekabet üstünlüğünü ellerinde tutanların bu üstünlükten azamî ekonomik faydayı sağlayabilmek için istedikleri tek şey, rekabet serbestisinin / serbest ticaretin bütün dünyada tek iktisadî norm olarak egemen kılınması ve bunun bir dünya düzeni olarak sürdürülebilmesidir; herhâlde bu da biliniyor. Manifesto’da da altı çizilen, dünyadaki ARGE harcamalarının en büyük kaleminin askerî uygulamalarla ilintili olması da zâten, önemli ölçüde bu düzenin sürdürülebilmesiyle ilgilidir ve bu harcamaların neredeyse tamamı rekabet üstünlüğüne sahip ülkelere aittir. Askerî alandaki teknoloji üstünlükleri onların gelecek güvencesidir.

Peki, kendisini bu “kutsal” rekabet kavramı üzerine inşa etmiş, varlığını ve gelişimini rekabet üstünlüğü yarışına bağlamış; önde koşanların askerî güçleriyle de bunu güvence altına almış bir sistemde, asıl bu temel anlayışta köklü bir değişiklik yapmadan bilim, teknoloji ve yenilikçilikte bu gün gördüğümüz yarış yerine insanlık için çok daha akıllı bir seçeneği neye dayanarak hâkim kılacağız? Manifesto’da yapılan akla çağrıda, bunun için ileri sürülen gerekçe açık: Sistem böyle giderse, görülen o ki, sürdürülemez. Önce kapitalist sistemin bütünüyle egemen olmaya çalıştığı Gezegene çökecek!

Mevcut sistemin ardındaki güçler bu toptan yok oluş tehdidine karşı aklın yoluna yönelebilirler mi? Bilemem. Bir ihtimal yönelirlerse, hiç şüphemiz olmasın, aklın emrine verilecek en etkin araç yine

bilim, teknoloji ve yenilikçilik olacaktır. Ve belki de o zaman, mahvına neden olduğumuz gezegeni geri kazanabilmek için, bilim, teknoloji ve yenilikçilikte bugünkünden çok daha hızlı bir yarış olacaktır. Bugünkü yarışta geride kalanların o zaman da vay hâline...

**CBT. 27 Ağustos 2010**